

POLITICA

OPINIO

Les històries de la història

Josep M. Figueres *

Per segons quin polític la història esdevé les històries amb minúscula, és a dir un petit compromís que cal treure's del damunt com sigui; per altres serà un repte tan complex que no se sabran com acarar-s'hi. Un altre sector dirà que existeixen diferents prioritats, allò de la fal·làcia dels arguments falsaris, per exemple, amb l'excusa de la fam al món no cal preocupar-se de les matrícules en català dels automòbils, i això s'ha arribat a escriure, i ha desqualificat el seu autor, ja que amb aquesta raó hauríem de suprimir tota l'administració i fer només un departament d'ajuda al Tercer Món, que ho necessita, i pel qual fem ben poca cosa, efectivament.

Cada poble, no obstant això, té la seva pròpia escala de valors i aquesta està condicionada per diversos elements, un dels quals és la seva història. Catalunya ha tingut el coneixement de la seva molt negligit, per raons conegudes, però des de fa una dècada no hi hauria d'haver excuses per posar-s'hi de ple. Per fer la història en majúscula. No només els historiadors catalans que amb l'extensió dels estudis universitaris han fet un salt qualitatiu i quantitatiu considerable, sinó per part de l'administració que encara té aquesta assignatura pendent.

Una recent enquesta fruit de la iniciativa de la Fundació Acta sobre els coneixements que tenim els catalans de la història de Catalunya ha tingut un doble encert. Primer, per posar sobre la taula la qüestió pendent de la Història de Catalunya a l'ensenyament secundari. Segon, per saber el mínim, des d'una perspectiva de cultura general òbvia, que cal saber de la pròpia història. Sovint no s'hi ha arribat per les lògiques imposicions derivades del franquisme que han volgut esborrar el passat. Que mai més no s'arribés a caure en les desviacions pròpies de l'afermament de la identitat que era considerat un factor de diferenciació amb el model uniforme per a tot l'Estat que s'imposà.

En l'enquesta que ens ocupa hi ha casos paradoxals o límits que no preocupen potser massa. El veritablement important és el nivell mitjà de la classe, el que queda després de passar el curs i quan la memòria immediata ho ha oblidat; la cultura resta gràcies a la memòria fixa. En aquest segon camp és on hi ha no llacunes i buits, sinó autèntics llacs i profundes absències. Fem la prova al nostre entorn, siuem qualsevol rei català en un segle i vegem si l'interlocutor ho verifica, preguntem qualsevol dada de relleu o transcendent i ho detectarem. La nostra

història és desconeguda pel poble català d'ara.

El 49% dels qui responen l'enquesta consideren que l'ensenyament que es dona a les escoles és insuficient, sobre el 24% que el considera suficient. Un 94,2% creu que l'hauria de conèixer millor, i un 72,4% voldria tenir més informació. Apareix el ninot Dragui com una de les principals fonts d'informació i aquí trobem la mà del conseller de Cultura i alhora historiador Joaquim Ferrer que es feu ressó de la reivindicació, de la qual ell mateix n'era un exponent sensible, per introduir la història de Catalunya dins un vehicle de comunicació de masses i fruit de la qual fou la sèrie de dibuixos animats que originà llibres i videos prou coneguts.

Si la figura de Lluís Companys és la més coneguda és potser per l'existència d'un esplèndid film que ha pogut també passar a la televisió. L'arribada de Tarradellas és potser l'esdeveniment històric que han conegut més catalans directament i d'aquí el seu alt grau de coneixement. Ara bé, de les dades de segles anteriors a l'actual o fins i tot d'aspectes específics, la mateixa Assemblea de Catalunya per exemple, presenta un alt grau de desconeixement.

La recent crisi de la bibliografia històrica, poques novetats, poques vendes, poc interès col·lectiu, no ajuda tampoc gens a la revifalla d'aquesta matèria. Resta només l'acció pública. Els mateixos enquestats consideren que hauria de ser la Generalitat la que efectués una acció global que possibilités que la història de Catalunya fos alhora present tant en els plans d'ensenyament com en els mitjans de comunicació. Iniciatives com la *Memòria Popular* de Salvador Alsius a TVE, o els diversos programes que ha efectuat J.B. Culla al Canal 33 són una mostra de per on han d'anar les línies de continuïtat.

El foment d'iniciatives, però, és múltiple: des d'una col·lecció de llibres d'història fins a l'encoratjament d'alguna història de Catalunya en fascicles en els diaris publicats a casa nostra, la projecció en video i la seva distribució per escoles i video-clubs de les magnífiques, i escasses, pel·lícules de dibuixos animats que tenen algun episodi, sigui el dels almogàvers o similars, de la nostra història. Sovint no es treu partit de les nombroses realitzacions que constantment genera una societat dinàmica com l'actual.

Aquella bonica frase dels orígens i la identitat de Raimon passa aleshores pel propi coneixement del passat. Res més útil, doncs, en aquest discurs de la identitat, que conèixer la pròpia història. Les dificultats són grans, però tot és qüestió de voluntat i si aquesta ho vol podem fer present la història de Catalunya no només amb monuments i corones de flor als màrtirs de l'11 de setembre sinó amb el que és més important: l'extensió del seu coneixement. Així la responsabilitat, ara, és només de la nostra administració i la nostra generació. ■

* Josep M. Figueres és professor a la UAB i historiador